

Hedmark Industriforening.

(Utdrag av foredrag).

Det kombinerte inntektsoppgjøret er brakt så langt at anbefalte forslag er ute til uravstemming i de berørte organisasjoner.

Arets oppgjør er en samordnet løsning av mange særinteresser og samfunnsinteresser.

Løsningene er funnet i frie forhandlinger mellom de parter som er interesserte i det brede lønns- og inntektsoppgjøret.

- 2 -

Jeg har sett at enkelte som står utenfor inntektsoppgjøret har hevdet at det ikke i tilstrekkelig grad gir muligheter for prisdemping, at inntektstilleggene er for store og at norsk næringsliv har fått en sten til byrden gjennom dette.

Det lar seg selvfølgelig gjøre teoretisk å konstruere løsninger som gir lavere prisstigning og dermed mindre kostnadspress enn det foreliggende forslaget.

Det er imidlertid ikke på en slik måte en kan løse lønns- og inntektsoppgjørene i et demokratisk organisasjons-samfunn som vårt.

Oppgaven kan bare løses dersom en kan vinne forståelse gjennom forhandlinger partene imellom på et bredt og åpent grunnlag.

Løsningene vil her bare finnes i skjæringspunktene mellom de mange kryssende interesser en står overfor i et bredt inntektsoppgjør som det vi nå har brakt fram til anbefalte forslag.

Det samordnede lønns- og inntektsoppgjøret kan derfor ikke i sine resultater sammenlignes med teoretisk ideelle konstruksjoner.

Det eneste realistiske sammenligningsgrunnlag som kan stilles opp i vår situasjon er i hvilken grad dette samordnede oppgjøret gir bedre muligheter for å mestre kostnadsproblemene i norsk økonomi enn de vi ville ha stått overfor dersom en skulle ha gjennomført lønns- og inntektsoppgjørene på en tradisjonell måte.

Alle som ønsker å bevege seg i realitetenes verden må erkjenne at i en slik sammenligning er det klart at det

samordnede oppgjør gir bedre mulighet for å ta vare på inntektsutjamning, kostnadsutvikling og dermed sikring av utsatte arbeidsplasser i en vanskelig internasjonal økonomisk situasjon.

Hvilken betydning vil så det kombinerte oppgjøret i år ha for de framtidige lønns- og inntektsoppgjørene i vårt land?

Det er mange år siden at vi i vår økonomiske utvikling passerte det stadium da store grupper kan løse sine egne inntektsproblemer uavhengig av andre og uavhengig av samfunnets økonomi i det hele.

Dette har vi alle i prinsippet erkjent, men vi har manglet godtatte former for å løse inntektsoppgjørene på noen

annen måte enn de tradisjonelle.

Resultatet har ofte vært at en meget stor del av de nominelle inntektsøkninger er blitt borte i prisstigning.

I alle vestlige industriland har man dette problemet.

Når de økonomiske problemene har tårnet seg opp, når inflasjon og kostnadsstigning har trengt seg på og bidratt til en svekket konkurranseevne og gitt store underskott mot utlandet, har en så tydd til de igjen tradisjonelle økonomiske midler og søkt å motvirke kostnads- og prisstigning gjennom økt arbeidsledighet.

Dette er den dårligste metode som kan nyttes.

Det kombinerte oppgjøret slik det foreligger, og i den situasjon det oppstod, er et bredt forsøk på å minske kostnadspresset gjennom en samordning av lønns- og inntekts-tillegg, skattereduksjoner og senere en økonomisk politikk

som skal trygge de inntektsmålsettinger en er blitt enige om.

I den grad dette lykkes, har Norge vist vei til en ny politikk på et felt der de vestlige industriland i lang tid har stått overfor betydelige problemer.

Dette er vel også årsaken til at det norske inntektsoppgjøret i år internasjonalt oppfattes som en nyskaping i inntektspolitikken.

Jeg tror imidlertid at vi i vårt samfunn bør være forsiktige med å lage en fastlåst form eller en bestemt metode for løsning av inntektsoppgjørene i alle situasjoner i framtida.

For det første vil det i et demokratisk organisasjons-samfunn være nødvendig at det er en bred forståelse i de berørte organisasjoner for den form for inntektsoppgjør som

velges.

I vårt samfunn er det i praksis umulig for en regjering å diktere en form og et innhold i et inntektsoppgjør.

For det andre må vi være klar over at selv om inntektsoppgjørene for de store lønnstakerorganisasjoner og andre næringsorganisasjoner er viktige for den økonomiske utvikling i et samfunn, er det også andre elementer som her spiller ganske vesentlig inn.

Her møter vi de grupper i samfunnet som ikke får sine inntektsforhold regulert gjennom lønns- eller prisavtaler. Det vil være ytterst vanskelig å få akseptert de kombinerte inntektsoppgjørene dersom enkelte personer og grupper skal ha muligheter til uavhengig av inntektsavtalene å kunne øke sine inntekter med den innflytelse det har både på pris-

utvikling og også på den alminnelige inntektsfordeling.

Det kombinerte lønns- og inntektsoppgjøret kan derfor ikke bare bli sett på som oppfordring til samfunnsansvar fra de store lønnstaker- og næringsorganisasjoner. Det er også en oppfordring til samfunnsansvar fra de grupper som får sine inntekter uavhengig av avtaler.

Det ligger også en klar oppfordring til regjeringen til å føre en økonomisk politikk som gir det rette grunnlag for at målsettingene for det kombinerte oppgjøret kan nås.

Her møter vi behovet for en samordnet, stabil økonomisk politikk, og også i den politiske situasjon vi nå er i, mulighet for regjeringen til å føre en slik målrettet politikk.

Erfaringene fra dette kombinerte oppgjør tilsier også at en i noe større grad enn tidligere søker å avklare

de inntektspolitiske målsettinger, det vil si de mål en må sette for en fordeling av inntekt i samfunnet.

I vår situasjon må vi erkjenne at vi hittil er kommet for kort når det gjelder en avklaring av målsettingene for vår inntekts- og fordelingspolitikk.

Men selv om det knytter seg betydelig oppmerksomhet til disse fordelingsspørsmålene, må vi heller ikke glemme at grunnlaget for enhver fordelingspolitikk er det som skal fordeles. Når et av hovedmomentene i årets inntektsoppgjør har vært å sikre en reallønnsøking på 3 prosent for lønnstakerne, bygger dette på den viktige forutsetning at vårt produksjonssystem gir et utbytte som gjør en slik øking mulig. Grunnlaget for de inntekter vi kan disponere er den produksjon som skapes.

Jeg finner det riktig å betone dette i og for seg

selvsagte forhold. Industripolitikken og andre sider av næringspolitikken er avgjørende viktig i denne sammenheng.

Hovedansvaret for en industribedrifts planlegging, investeringer, produksjon, personellforvaltning og markedsføring ligger hos bedriftens egen ledelse. 90 prosent av industrisysseletningen i Norge er i private bedrifter. Men på flere viktige områder er bedriftene avhengige av et samspill mellom offentlige og private interesser for sin framtidige utvikling. Dette gjelder ikke minst hele den industrivirksomhet som er en del av distriktsutbyggingen i Norge.

Det skapes av og til urealistiske forestillinger om hvilke radikale endringer norsk økonomi vil gjennomgå etter hvert som oljevirkosomheten tiltar. Vi skal naturligvis være

åpne for de muligheter og også de problemer som oljevirk-
heten skaper. Men selv med en betydelig framtidig oljevirk-
somhet, vil vesentlige deler av norsk næringsliv i hovedsak
stå overfor samme salgs virksomhet, samme utfordring og
samme muligheter stort sett som vi i dag har. Og vår leve-
standard i dag er helt ut avhengig av det produksjonsapparat
landet har, avhengig av at dette produksjonsapparat er så
konkurransedyktig i vårt åpne internasjonale samfunn at det gir
tilstrekkelig sysselsetting og inntekter i Norge. Jeg finner
det ønskelig i denne tiden hvor upresise forestillinger om
oljevirkosomhetens dimensjon og muligheter synes å svekke
nøktern vurdering av nåtid og framtid, å understreke dette
viktige forhold.

Olje- og gassfunnene i Nordsjøen vil aldri erstatte
behovet for god yrkesinnsats i industri og andre næringer.

Det er bare i karikaturtegnernes verden at Ola Nordmanns
framtid er et slags Vålhall i doven velstand. Norge vil
fortsette å være et tungdrevent land fra naturens side.
For å trygge den levestandard som kreves, trengs det en sterk
innsats hos alle som er ansvarlig for vårt produksjonsliv.
Det kreves at vi på en forsvarlig måte nytter de ressurser
vi rår over.

Industrien i Norge vil i framtida, som den hittil
har gjort, stå overfor stadige krav om fornyelser og til-
pasninger til nye produkter, nye markedsforhold og konkurranse-
forhold m.v. Enkelte eldre bedrifter og produksjonsformer må
avvikle, mens nye kommer til. Det er sannsynlig at olje-
virksomheten vil forsterke enkelte av disse tilpasnings-
problemene i andre deler av næringslivet. Det forventede

høyere kostnadsnivå i Norge i sammenlikning med andre land vil forsterke lønnsomhetsproblemene i deler av vår industri. Men dette forhold må ikke få oss til å gi opp god industrivirksomhet og gode industriarbeidsplasser selv om landet skulle ha valuta til å kunne kjøpe fra utlandet produkter som vi i dag lager selv, eller vil være i stand til å produsere. En slik situasjon må møtes som en utfordring til å gjøre vår egen virksomhet så effektiv og rasjonell at vi sikrer de arbeidsplasser som er nødvendige for å holde sysselsetting og virksomhet oppe. Framtidige oljeinntekter vil gi oss større muligheter til å holde et så høyt investeringsnivå at vi kan skaffe norske arbeidere det produksjonsutstyr som gjør det mulig å opprettholde gode arbeidsplasser i konkurransen.

I en vanskelig økonomisk situasjon som den vi

har gjennomlevd, har det vært nødvendig å satse på økonomisk førstehjelp for å redde arbeidsplasser som har vært truet av mangel på avsetning og inntjeningsevne.

Dette er en viktig del av en aktiv motkonjunktur- og sysselsettingspolitikk. Vi står ennå overfor problemer i bransjer som rammes av internasjonale depresjonstendenser.

Men en framtidsrettet industri- og næringspolitikk må ha flere elementer enn slik krisehjelp. Den ekspansive industri og næringer med rentable utviklingsmuligheter må finne den stimulans som er nødvendig for at mulighetene kan nyttes.

I vår tid med de krav vi stiller til meningsfylte arbeidsplasser, vern om ressurser og miljø og krav til sosial

trygghet, må dette skje i et åpent samspill mellom næringsliv og samfunn.

Hensynet til å bevare arbeidsplasser og å skape nye, gjør seg sterkest gjeldende i de distrikter hvor det ikke er så mange alternative muligheter.